

B

24

EXERCITATIO
M E D I C A
TRIGESIMA QVINTA.

*In almâ Argentoratensium Aca-
demiâ proposita:*

PRÆSIDE
MELCHIORE SEBIZIO,
Doctore ac Professore Medico:
& Reipubl. Physico constituto:

Respondente

M. LAZARO ab HEYDEN,
Argentoratensi.

ARGENTORATI,
Typis exscribebat Joannes Andrea.

Anno M. DC. XXV.

V I R I S
ADMODUM REVEREND. MA-
gnific. Nobiliss. & clariss.

Dn. JOANNI JACOBO GRASSERO, sacri Palatij Co-
miti, Equiti Aurato, Civi Romano, Poëtae Laureato,
& ad D. Claram apud Basilienses pastori fidelissimo:
Mecœnati & Promotori suo nunquã non observando:

Dn. JOANNI KÜFFERO, Medicinæ Doctore celeberrimo,
& in inclyta Imperiali apud Argentinenses Re-
publ. Practico felicissimo, Patrono suo piè colendo:

Dn. CHRISTOPHORO BEZÆ, civi & Lithotomo apud
eosdem peritissimo:

Dn. BERNHARDO WACHMANNO, Medicinæ Can-
didato jamdudùm meritissimo, Fautori suo singulari.

Non minùs &

Præstantissimis atq; Doctissimis viris Juvenibus,

Dn. GEORGIO BINERO, è Silesiis, Medicinæ Candida-
to dignissimo, amico suo benevolo: &

Dn. PETRO LEHN, Hirsfeldensi Hasso, Medicinæ itidem
apud floridissimam Basiliensium Universitatem Can-
didato, amico suo intimo:

*Dn. Mecœnatib. Patronis, Promotoribus, Fautoribus,
& Amicis meis ad agonem usq; suspiciendis.*

*•Exercitium hoc Medicum
Humilis & observans
dicat & inscribit*

M. Lazarus ab Heyden
Argentia.

PROBLEMA I.

Sitné probandus usus, quem Aristoteles testi-
bus tribuit? *Quae Aristotelis sententia sit de te-
stium usu, constat ex lib. 1. de gen. an. c. 4. &
lib. 5. de gen. an. c. 7. Putat enim, testes non esse
necessarios ad generationē, neq; facultatem habe-
re $\sigma\pi\sigma\mu\alpha\lambda\omicron\tau\omicron\mu\iota\chi\iota\nu$: sed duntaxat factos melioris
gratiā, ut motum seminis faciant stabiliorem, & vasis intortis ap-
pensi, illa contineant, amplioraq; & patentiora reddant, non se-
cus atq; pondera telis textorum appendi solent. Quare ūs exēctis,
vasa retrahi, implicari ac corrugari, vias eorum occludi, semen
amplius effundi non posse, ac propterea castrata animalia sterilia
esse. Quod autem ad generationem necessarij non sint, tribus ra-
tionibus probat. I. quia multa animalia, inter quae l. 1. gen. an.
c. 3. 4. & 6. nec non l. 3. hist. an. c. 1. pisces & serpentes recen-
set, testibus carent: quae tamen coeunt prolificūq; semen emittunt.
II. quia taurus quidam statim à castratione vaccam inijt,
eāq; impregnavit. III. quia testes nullam partem meatuum
complent: hoc est, ut Laurentius interpretatur, nullam cum va-
sis spermaticis societatem habent: vel, ut Sclanus exponit, leviter
solum meatibus seminarijs foris applicantur: nullāq; cavitatē
habent, in quā semen contineri queat. Verū Aristotelis sen-
tentia acriter se Galenus l. 1. de sem. c. 15. opponit, non obsta-
re, quod etiam Medici nonnulli, inter quos Herophilū numerat,
idem senserint, testesq; nihil ad seminis generationem conferre,
fuerint arbitrat. Libet in Studiosorum gratiam totam disputa-
tionem Galeni, quae valde proluxa est, paucis complecti. Moneo
autem, nolle se hoc uti argumento: Testibus refrigeratis, aut cale-
factis,*

factis, aut collisis, aut induratis, aut alio aliquo vitio divexatis,
sterilia sunt animalia, etiamsi ponderum instar seminaria vasa
deorsum trahant, eorumque retractionem impedian, & semini
transitum liberum atque apertum praebeant. Ergo ad seminis ge-
nerationem specieque procreationem necessarij sunt. Rationem
hanc reddit: quia Peripatetici semper habent, quod respondeant:
nimirum, sterilitatem induci, non propter vitia testiculorum,
sed quia una cum testiculis etiam vasa seminaria afficiuntur.
Itaque non vitia testium, sed vasorum sterilitatis causam esse.
Alijs proinde argumentis sibi utendum putat: & quidem tali-
bus, quae Aristotelis opinionem demoliantur. Primum desum-
tum est ex Anatome & genitalium organorum fabrica, quae adeo
est artificiosa, ut si quis eam consideraverit diligentius, eorum
demiretur sententiam, qui testes propterea solum datos credunt,
ut spermatis instrumenta deorsum trahant. Totam vero illam fa-
bricam Galenus ibidem depingit, quam brevitatis studio nunc
omittimus. Secundum petatum est ab ijs animalibus, quae testes
habent intra peritonaeum delitescentes: ut aves, Neque enim dicere
licet, in his quoque appensos esse testes seminarijs vasis, perinde ac
pondera: cum altiori loco siti esse videantur, quam sint ipsa vasa.
Tertium depromptum ab effectis. Executis quippe testibus, & ea quidem
ratione, ut vasa seminaria maneant integra atque illaesa, (id quod in
masculis facilius & tutius: in faeminis vero acrius & periculo-
sius, ob situm eorum, fieri scribit:) insignis in universo corpore
accidit mutatio. Nam mas non solum virtute seminis genera-
trice: verum etiam omni virilitate masculorum ingenio privatur.
Faemina vero neque in Venerem amplius incitatur: neque virum coe-
undi causam appetit: sed omnem prorsus faemineam naturam amittit.
Et ut haec eo clarius appareat, Galenus mutationum & alterationum
quarundam meminit in specie. Castrata siquidem animalia eva-
dunt pinguiora, frigidiora, debilioraque: quia altero insiti caloris
principio spoliata. Adhaec senum ac mulierum in modum pulsus
edunt parvos & languidos: venas habent tenues & angustas:
Sanguis eorum florido destitutus est colore: depile non solum est
men.

mentum: sed etiam corpus totum: caro eorum suavior est: in-
suavior contra integrorum: imò ipsa carniū qualitas simile
quid testium qualitati præ se fert grave ac virosū. Quam
mutationem ipse quoq; Aristoteles suo calculo confirmat. Ete-
nim l. 4. gen. an. c. 1. scribit, spadones à pristina formâ disce-
dere, parūq; à fœminâ specie distare, Libro verò 9. hist. an. c.
ultimo, ingenuè profitetur, animantium formam & mores non
tantum per ætates & tempora: verum etiam castratione mutari.
Nam spadones non fieri caluos: capis, qui galli sunt castrati, cri-
stam pallefcere, cucurire desinere, nec amplius Venerem repetere.
Si adhuc sint pulli, ne inchoari quidem ex dictis quicquam posse,
cum augetur: id quod etiam in humanâ specie fieri tradit.
Castratis enim in pueritiâ neq; congenitos pilos, quales l. 3. hist.
an. c. 11. esse dicit capitis, superciliarum & palpebrarum: neq;
postgenitos, ut pubis, alarum & menti, innasci: vocem minimè
mutari: sed suum acumen seruare. Castratis in pubertate post-
genitos defluere, præterquam pubis. Pubem enim, quamvis mi-
nuatur, tamen manere. Congenitos autem pilos non defluere.
Neminem enim spadonem calvescere. Animalia, quæ, dum cre-
scunt, castrantur, maiora & elegantiora quàm incastrata evadere:
nil autem accedere ad magnitudinem ijs posse, quæ posteaquam
adoleverunt, & jam crescere desinunt, castrantur. Cervos, si cum
per ætatem nondum gerunt cornua, castrantur, cornua non edere.
Cornigeri verò si excidantur, non decidere cornua, & eandem ma-
gnitudinem seruare. Cum ergò tam insignes & evidentes muta-
tiones in universo corpore ex castratione fiant, rationi consonum
est, ait Galenus, testes non ponderum instar vasis spermaticis ap-
pensos esse, ut ea retrahant: sed nobiliorem habere usum, atq; ad
Cor propè accedere: eò quòd multo calore totū corpus perfundant,
eiq; robur haud exiguum conferant. Imò in hoc vel corde ipso
aliquid amplius habere: quòd præterquam quòd colorem & robur
animalibus præbeant, etiam in causâ sint, ut species perpetuetur.
Neq; dicere licet, has mutationes oboriri, quòd vasa seminaria
excindantur. Nam si etiam vasa hæc integra illasq; permane-

ant, id quod fieri potest facile, si à peritis castratio dextrè celebre-
tur; soli autem testes avellantur, totum alterari corpus animad-
vertimus. Proinde non ob membra, qua remanent: sed qua tol-
luntur, vis masculèa perit. Aristoteles, cum hanc mutationem
vidisset, & execta omnia in fœminas, tum voce, tum etiam reli-
quâ corporis formâ mutari perspexisset: causam l. 5. gen. an. c.
7. non testibus per se: verum cordi, quod exectis testibus resolvi
& laxari putabat, tribuit. Parvas quippe particulas causam ad-
ferre dicit magnarum mutationum; at non sui ratione: sed quan-
do accidit, ut n̄ à ex̄, principium, à quo totum corpus regitur, unâ
eum ipsis mutetur. Principia enim quamvis magnitudine parva
sint: tamen facultate magna esse. Quod Aristotelis placitum, ut
melius intelligatur, repetendum, sententiam ejus fuisse, velut
ipse loco jam citato, docet testes ponderum instar seminali-
bus vasis annexos fuisse, ut illa servarent recta & stabilia. Ete-
nim quemadmodum chorda, appensis ponderibus, intenduntur: &
veluti texturicum stamina stabilia fiunt, si quis τὰς καλυμένους δῆας,
hoc est, lapides ijs adjungat: sic etiam vasa illa, additis testiculis,
tanquam ponderibus & saxis, stabiliuntur tendunturq;. Testi-
bus autem exemptis, tensio vasorum spermaticorū laxatur: quem-
admodum laxantur chorda & texturicum stamina detractis pon-
deribus. Laxatis vasis, vena quoq; cava laxatur: quoniam illa
ab hac dependet. Rursus venâ cavâ laxatâ, cor etiam, quod il-
lius est principium, resolvitur & laxatur. Resoluto cordis robo-
re, nil mirum, si totum corpus enervetur, planèq; effœminatum
reddatur. Itaq; mutationum, qua castrationem sequuntur, cau-
sam Aristoteles non ad testiculos: sed totius corporis principium,
ipsum scil. Cor, refert. Contra quam sententiam Galenus
iterū l. 1. de sem. c. 15. acriter insurgit, & Aristotelem telis se-
quentibus adoritur. I. Si exectis testibus propterea debiliora
redduntur animalia, quia cor, ex quo omne robur in corpus manat,
ablati ponderibus, qua ipsum intendebant, resolvitur & laxatur:
sequitur, cor non ex propriâ naturâ ac temperaturâ vires habere:
sed quia à testibus, perinde ac lapidibus quibusdam appensis, deor-
sum

sumtrahatur. At consequens est absurdum. E. & Antecedens.
II. Esto: habeat sanè cor vim istam non ex propriâ naturâ: sed
externum aliquod requirat subsidium, ut robur alijs partibus
communicet, nimirum parte tendente, ut perinde ac chorda, aut
stamen, firmetur atq; stabiliatur, sic tamen argumentari licebit.
Vbi natura partis alicujus tensionem & plurimis, & validissimis,
& perpetuis, qua nunquam deficiunt, quò usq; animal vivit, &
talibus, qua facile separari nequeunt, auxilijs prestare potest, ibi
non molitur hisce contraria. At tensionem cordis & plurimis,
& validissimis, & perpetuis, & separatu difficilibus prestare
poterat auxilijs. Ergò non utitur hisce contrarijs, nimirum te-
sticulis: qui numero tantum duo sunt: quiq; exilibus & teneris
adherent vasis, & sine vita periculo facile separari possunt. Mi-
norem Galenus probat: quia natura tensionem istam cordis
prestare poterat per arteriam magnam. Hæc enim ex sinistro cor-
dis thalamo egreditur, & secundum longitudinem spine dorsi
descendit, eiq; applicatur, firmiterq; vinculis membranosis an-
nectitur: non tantum in inferâ: sed etiam in superâ parte, quâ ad
jugulum ascendit. Imò etiâ secundum reliquas sitûs differentias:
antè scilicet, & retrò: ad dextram & ad sinistram: ut vinculis hisce
alligata, cohibita & intenta totum cor ad se violenter trahere
possit. Neq; tantum per arteriam istud moliri natura in promptu
erat: sed etiam per venas, nervos, atq; membranas: qua partes
non ita facile à corde, ut testes, separari valent. III. Quæ cor-
pora sunt parva & levia, ea non ita trahere & tendere possunt,
ut eorum vis ad distantiora loca pervenire possit. At testes sunt
talìa corpora. Ergò vis eorum pervenire nequit usq; ad cor, quod
viscus est ab ipsis valde dissitum. IV. Quæ vasa in medio revo-
lutiones habent plurimas, hoc est, gyros atq; anfractus, per illa
nullo modo ab unâ parte in alteram usq; nisi dirigantur, & recta
fiant, intentio fieri potest. Atqui vasa cordis ad testes tenden-
tia in medio tales habent anfractus: & quidem tantos, ut si diri-
gerentur, ad media usq; femora pertingerent. Ergò. V. Quæ
animalia non ponderum instar pensiles, sed omnimò astrictos
ad

ad ventrem testes habent, in ijs neq³ testes presentes suum facere
possent officium, cum non traherent deorsum & tenderent: neq³
absentes corpus totum reddere debile & laxum. At inter qua-
drupeda sues adstrictos habent testes: & inter bipeda aves omnes
intra peritoneum ad spinam dorsi testes gerunt alligatos. Ergo in
ijs aut testes nunquam facerent suum officium: quod absurdum:
quia natura nullam particulam frustra condidit: aut execti cor-
pus minimè enervarent; quod itidem falsum: ut ex supra dictis
liquet. VI. Si testes contenderent, deorsumq³ traherent: utiq³
magis hoc prestarent renes, lien, intestina, & alia omnia viscera
in imo ventre contenta: idq³ propter triplicem rationem: I. quia
sunt majora, & consequenter graviora. II. quia cordi vicini-
ora, sine ullâ mediâ revolutione, sive anfractu. III. quia omnia
venis & arterijs sunt pradita: ac propterea cordi conjuncta. At
hoc non faciunt, neq³ hoc facere dicit Aristoteles. Ergo neq³ te-
stes, qui sunt minores, leviores, à corde distantiores, & vasis an-
nexi in gyros & anfractus contortis. VII. Quæ gyris & anfra-
ctibus sunt involuta, non intenduntur. Revolutioni enim
contraria est intentio: ideòq³ locum in uno eodemq³ subjecto habe-
re nequeunt. At vasa seminaria gyris sunt involuta. E. non
intenduntur à testibus: & per consequens neq³ eorum principium,
Cor. Aut igitur utilis est hac vasorum revolutio, & pondus te-
stium non modo inutile, sed etiam damnosum: aut si hoc utile est,
cor malè deorsum intendetur. VIII. Q. deorsum intendi de-
bet, id per ejusmodi partem intendi debet, quæ omnium optimè,
facilimè & validissimè id facere potest. Atqui secundum Ari-
stotelis mentem cor deorsum intendi debet, ut ejus robur serve-
tur. Ergo intendi debet per ejusmodi partem, quæ id ipsum omni-
um facere potest optimè, facilimè & validissimè. Hoc autem
potest jecur: 1. quia mole est magnum, & proin grave: 2.
quia situ cordi proximum: 3. quia cordi per venam omnium
maximam, cavam appellatam, sine ullâ revolutione & flexu con-
junctum. Non possunt verò testes, ob causas contrarias: quoniam
corpora sunt parva, levia, longè à corde distita, & vasis longis
flexuo-

flexuosisq; appensa. Ergò sicor non ex propriâ naturâ contentio-
nem eam haberet, sed extrinsecûs aliâ, & præter naturam inten-
tione, indigeret, ab hepate certè, non à testibus, eam haberet. IX.
Si officium testium esset, instar ponderum, staminibus appenso-
rum, & vasa seminaria, & unâ cum illis Cor deorsum trahere: ut
vasa quidem seruentur recta, liberiorémq; transitum semini præ-
beant: cor verò intendatur: ne vis ejus laxetur ac resolvatur: sa-
nè senes, & qui vel naturâ, vel morbo debiles sunt, omnium essent
robustissimi: infirmissimi contra juvenes, & qui pro validis ha-
bentur. Ratio est: quoniam illis testiculi sunt laxi & penduli.
Itaq; fortiùs & vasa, & cor traherent deorsum: sicq; tonum cor-
dis magis custodirent. His verò curtipenduli: atq; adeò ad tra-
ctum non adeò efficaces. X. Aristotelis doctrina hæc in parte
sibi minimè consentit. Ergò est suspecta. Antecedens probat Ga-
lenus hoc argumento. Qui uno in loco statuit, firmitatis ac robo-
ris membrorum causam esse calorem insitum, aut spiritum inna-
tum, aut bonam temperaturam: in alio verò eam in intentione ex
annexis ponderibus sitam esse docet, is minimè sibi consentit: quia
prior causa interna est & secundum naturam: posterior verò vio-
lenta & præter naturam. At Aristoteles hoc facit. Ergò. Quod
autem intentio, quæ sit à principio externo, sit violenta & p. n.
Galenus eodem monstrat exemplo, quo Aristoteles usus. Chor-
dæ enim rumpuntur, si diutiùs intentæ maneant. Vnde Cythari-
stæ lyras & cytharas deponentes, cum non ampliùs ludere volunt,
chordas remittere solent. Nec sequitur, chordarum intentionem
utilè esse: Ergò hanc secundum naturam ipsis esse censendum. Non
enim rerum affectiones nostris metiri usibus convenit. Nam hoc
si fieret, etiam mactatis victimis mors secundum naturam foret:
quippe cum nobis utiles sint futura. Neq; tamen, etiamsi chor-
dis maximè secundum naturam esset intentio, propterea cordi
quoq; talis erit. Si namq; Inductio scientiam apodicticam pare-
re nequit: multò minus eam Exemplum pariet. Hactenus Gale-
nus. Cujus disputationem, utpote rationibus munitam plurimis
& firmissimis, oculariq; inspectione comprobata, vehementer
B lauda-

laudamus, amplectimur & Auditoribus nostris etiam arg, etiam
commendamus. idq, eò magis, quoniam ipsemet Aristoteles, tan-
quam à veritate coactus, testib. l. 1. gen. anim. c. 12. longè aliù,
& quidem nobiliorem usum assignavit: nimirum τὴν τῶν σπέρματι &
πύλιν, generationem & concoctionem seminis. Præterea quia mu-
sculi testium, κρεμαστές, suspensores dicti, usui testibus ab Aristo-
tele assignato planè repugnât. Vult enim Philosophus, testes pon-
derum instar seminaria vasa deorsum trahere. At natura hanc
tractionem studiosè præcavit: & cuiq, testiculo musculum oblon-
gum, gracilem, ab osis ilij regione enatum, perq, productionem pe-
ritonai delatum, attribuit, ut attolleretur sursum: nec prodere
suo vasis istis oneri esset: sic docente Galeno l. de dissect. muscul.
c. 27. & l. 14. us. part. c. ultimo.

II.

Quid ad argumenta Aristotelis in principio præcedentis
problematis proposita respondendum? Diximus, Aristotelē
l. 1. gen. an. c. 4. tribus usum fuisse argumentis, quibus probare
conatus, testes non simpliciter & absolutè ad generationem neces-
sarios esse: sed duntaxat ad generationem commodiorem. Ad pri-
mum autem respondemus, etiamsi testes non sint simpliciter ne-
cessarij omni animalium speciei ad generationem: esse tamen sim-
pliciter necessarios speciei humanae, & quibusdam alijs, quæ per-
fecta & vivipara. Deinde licet in piscibus & serpentibus deside-
rentur tales, quales in hominibus cernuntur: non deesse tamen τὸ
ἀνάλογον, quod testibus proportionè respondeat. Vt enim animalia
coeundi modo & materiâ generationis inter se differunt: sic quoq,
genitalibus organis non planè conveniunt: teste Aristotele l. 1.
gen. an. c. 3. Scribit idem libro eodem c. 6. pisces & serpentes
etiam pene, sive membro genitali, carere: non quia melius sit care-
re: sed tantùm quia necessarium: quemadmodum prolixius ibidē
ostendit. Inde vero minimè sequitur, nulli prorsus animalium spe-
ciei necessarium esse penem. Imò ne ipsa quidem animalia, quæ te-
stes habent, pari ratione eos habere l. 1. gen. an. c. 3. docet. Quædam
enim illos habent lumbis annexos: ut aves & quadrupeda ἰσθμια.
Non-

Nonnulla ultimâ alvo conditos: ut delphini. Alia foris eos gestant: sed aut pensiles: ut homines: aut annexos ad sedem sessiles: ut sues. Adsecundum. Vix videtur veritati consonum, taurum statim à castratione, quæ maximum genitalibus partibus, ob exquisitum earum sensum, dolorem parit, vaccâ inijsse. Acerbus siquidem genitalium dolor potentissimum & presentissimum est adversus libidinis æstum remedium. Sed fidem adhibeamus historia, & credamus, taurum mox à castrationis actu coijse: sequetur né, testes ad generationem nil conferre? Minimè gentium. Nam semen, quod in actu venero emittitur, non immediatè fluit à testibus: sed à vesiculis seminarijs, & corporibus glandulosis, quæ ad vesica cervicem, juxta sphincterem, sunt posita. Hæc enim promptuaria sunt seminis, in quibus illud usq; ad tempus excretionis æservatur. Verùm inanita semine amplius, exectis testibus, impleri nequeunt. Proinde etsi castratus taurus propter semen, quod jam ante castrationem in corporibus glandulosis collectum erat, vaccam inierit: eam tamen ulterius inire & implere non potuit: quoniam nullum amplius sperma produxit. Hoc enim, ut aliàs etiam dictum, in vasis spermaticis preparatur: in corpore varicoso elaboratur: in testibus perficitur: à vasis ejaculatorijs deferitur: in vesiculis & corporibus glandulosis, quæ πρῶτα ἀνενοειδῆς appellantur, usq; ad tempus emissionis æservatur. Ad tertium. Negamus testes nullâ cum vasis seminalibus societatem habere. Αὐτοψία n. monstrat, & Galenus l. i. de sem. c. 15. docit, ex Epididymide, seu corpore varicoso, multas fistulas ad testem permeare. Et quomodo quæso instar ponderum essent vasis seminarijs, ut Aristoteles quidem volebat, appensi, si nullum ijs cum hisce commercium esset? Quod dicitur, nullam ijs inesse cavitationem, regerimus, manifestam quidem, sensibilem, & evidentem nullam inesse: inesse tamen poros & meatus plurimos: quoniam substantia testium rara, laxa, fungosa & spongiosa: idq; eum in finem, ut semen diutiùs in ejusmodi angustia detineatur, & perfectionem suam ac characterem fecunditatis consequatur. Semen verò in testibus contineri vel ipse confiteatur Aristoteles l. i. gen. an. c. 4. cum inquit, avium & quadrupedum

dum oviparorū testes excrementū genitale recipiunt. Aves namq̄
tempore coitus testes multo grandiores habent, quæ certo tempore
coeunt. At ubi id tempus præterit, adeo habent exiguos, ut ferè
incertum sit, an habeant, necne?

I I I.

Quid sentiendum de illorum opinione, qui afferunt, te-
stes pro defecatione solùm seminis conditos esse? Arbitran-
tur non nulli, testes enim in finē factos, ut serositatē seminis exugāt,
cōtineantq̄: hac moti ratione, quoniam inter glandulas recensentur.
Hæc autem glandularum juxta Hippocr. l. de glandul. sit uti-
litas, ut τὴν πλεονεξίαν τῆ ἄλλης σώματος, & redundantiam reliqui corpo-
ris, auferant. Nos eos graviter hallucinari primùm inde con-
vincimus, quia testes inter partes principes, non quidem ratione
conservationis individui: attamē ratione propagationis speciei,
à Galeno, & alijs præstantissimis Medicina scriptoribus, numerā-
tur. At partis principis munus nō est, excrementa humorū ad se ira-
here, & materias defecare. Deinde, quia semen ipsum, non nuda
serositas seminis in testib⁹ observatur. Tertio, quia mirabiles mu-
tationes, quæ ex testibus in corpore fiunt, satis superq̄ demon-
strant, nobiliore longè usum testibus assignatū esse, quàm excremēti
seminis serosi expurgationē. Quarto, tantā sericopiam, in semine
nō admittimus, ut illius causā duob. corporibus opus sit pro defeca-
tione. Quinto, quia alba testium substantia non obscure indicat,
eos seminis effectores & authores esse. Rationem adversariorū
quod attinet, testes non glandulas simpliciter: sed glandulosa cor-
pora esse dicimus. Inter glandulas enim & glandulosa corpora
Galenus l. 14. meth. med. c. 11. distingit. Illa usum tantū ha-
bent: quatenus vasa fulciunt atq̄ stabiliunt, ne per longas capaci-
tates delata, suisq̄ solis membranis munita, in violentis motibus,
tanquam rami à truncis divellantur: humores superfluos absor-
bent ebibūq̄, spongiarum modo: deniq̄ partes quasdam irrigant:
ne facile siccentur, aut ad motum reddantur ineptæ. Hæc actio
prædita sunt, quia χροματισμῶν: & propter eorū majoris ponderis atq̄
momenti, quàm glandula.

I V.

Quo loco habenda illorū opinio, qui volunt, testes in-
star

At pulvinariū & molliorū substerniculorū tantū vasa ful-
cire. Eo quo opinio precedens, hoc est, nullo. Scimus equidē, ubi va-
sorū sunt divisiones, sive divortia, divaricationes & diremptus,
ibi appositas esse glandulas; ut ijs, tanquam pulvinaribus & mol-
lioribus stratis, vasa fulciantur stabilianturq;. Verū longē alium
testium usum esse, ex precedentibus liquet: & ratio ipsa, que ex
Anatome petita, suadet. Nam glandule divisioni vasorum concessa
vasa undiq; fulciūt atq; sustinent: quemadmodum apparet in pa-
rotidibus, thymo, pancreate, bubonibus & glandulis axillaribus.
At testes spermaticis vasis tantū appenduntur.

V.

Rectēne dici possit, semen à toto decedere? Ex preceden-
tibus liquet, agentē defendisse veteres natura speculatores: sed di-
spari ratione. Hippocratem enim & Aristotelem voluisse, semē,
tanquam ultimi alimenti, quod jam partium naturā & conditio-
nem sapit, excrementū, demitti à toto. Veteres autem alios, in quos
Aristoteles l. 1. gen. an. c. 18. invehitur, illud tanquam colliqua-
mentum à singulis prodire membris docuisse: ratos, substantiam
singularum partium in congressu conjugali per motum & agita-
tionem totius corporis aliquo modo colliquari, hancq; colliquatio-
nem seminis materiā subministrare. Statuisse ergo antiquitatem,
semen vel ex superfluitate alimenti singularum corporis partiū:
vel ex colliquatā earū substantiā manare. Verū cum neutri sen-
tentia subscribamus, haud immeritō quaritur, an non aliā ali-
quā ratione dici citra absurditatem possit, semen à toto demitti?
Ad hanc questionē respondet Andreas Laurētius l. 8. anatom.
quest. 4. duplicē seminis esse materiam: sanguinem & spiritum.
Ratione sanguinis semē non posse dici ab omnibus corporis partib;
decedere: quia is è venis tantū sit deciduus: nullo modo à solidis
partibus alteratus. Ratione v. spirituum posse: quoniam sunt aërei,
tenuissimi, pernicitate veloces, oberrantes per corpus totum;
ideōq; ab omni corpore ad testes influūt, & quia singularū partium
ideam præ se ferunt, vinq; earum formatricem deferunt, faciunt,
ut, licet sanguis non manet à toto: omnes tamen partes formari
queant.

queant. Alij idem dicunt: sed alijs verbis. Ajunt enim, decidi semen à toto, non substantialiter & materialiter: sed virtualiter: seu non κατ' ὄν, sed κατὰ δύναμιν: quatenus scil. spiritus vitalis ex omnibus membris accurrit, & cum semine miscetur. Distinguunt ergò inter materiam & efficientem: hancq; à toto derivari volunt: illam non item. Atq; huic sententia Fernelius etiã favore videtur. Scribit enim l. 7. φυσιολογ. c. 4. in semine cõprehensa teneri duo: materiam & facultatem. Illam, quæ patiendi vim habet, non ab omnibus corporis partibus: à quibusdam tamen necessario secerni. Hanc vero, quæ prorsus est efficiens, ab unaquaq; vel minimã demigrare: quod nonnulli hac verborum interpretatione explicant: semen non mole: sed viribus à toto defluere. Nostra sententia est: distinguendum esse inter semen absolutum, perfectum, & fecunditatis caractere insignitũ, & inter seminis materiam. Illud immediatè procedit à vasis, sive organo spermaticis: preparantibus, elaborantibus, perficientibus, ejaculantibus, & aservantibus: non à toto. Hæc duplex est: propinqua & remota: & utraq; partim sanguinea, partim spiritiosa. Propinqua fluit à trunco vene cavæ & arterie magnæ. Remota tam spiritiosa, quàm sanguinea, à toto provenit; non quidem à toto distributivè, hoc est, à singulis illius partibus: sed collectivè, quatenus originem suam agnoscit in corde, hepate & cerebro, à quibus membris totum corpus gubernatur: quæq; materiam pro vitâ, sensu & nutritione toti subministrant. Dicere quoq; licet, remotam seminis materiã utraq; sanguineã & spiritiosam, eã ratione à toto proficisci, quoniam à corde, hepate & cerebro, uti ostensum, prodit. Tria namq; hæc principia sunt in toto, & singulis ejus partibus: cor quidem per arterias: hepar per venas: cerebrũ per nervos. Quod ergò ab eo fluit, quod in toto est, id ipsum quoq; à toto fluere rectè statuitur.

V I.

An soli testes semen producant: an verò ad illius generationem etiam vasa spermatica aliquid conferant? Galenus in consciendo semine testibus plurimum tribuit: ut liquet ex precedentibus, Verùm adversus eos, qui solos testes semen producere

cere

cere existimarent, ex profeso l. 1. de sem. c. 14. disputat. Docer enim, testes quidem effectores seminis esse: sed ita, ut ad illius productionem etiã vasa spermatica concurrant. Probat hoc primùm authoritate Aristotelis: quem libro eodem c. 13. statuisse dicit, munus generandi seminis venis atq; arteriis spermaticis, de quibus l. 3. hist. an. c. 2. & 4. agit, à naturâ demandatum esse. Deinde cap. 14. à 10. 4. Nam si semen testium tantum opus est, utiq; in vasis spermaticis nihil reperiretur. Quemadmodum enim in ventriculo & intestinis sanguinẽ non videmus, propterea quod nihil ad αἷμα ποιοῦν faciant: sic nequaquam in vasis hisce semen observaretur, si nihil ad ejus generationem conferrent. Addit insuper rationem ex Anatome petitam. Cernimus spermatica vasa non recto tramite ad testes ferri: sed gyris & anfractibus intorta. At quis quæso istarum circumvolutionum usus? Nullus certè alius, quàm ut materia seminis diutiùs in ijs permaneat, meliùsq; & exquisitiùs concoquatur. Nam si tunica horum vasorum mortua essent, & ad alterandam seminis materiam impotentes, rectà sanè, sine revolutione, ad testiculos abirent: quoniam hac ratione & meliùs, & faciliùs ad illos possent exporrigi. Si verò concedatur, vasa quidem hac naturâ suã dictam alterandi seminis facultatem habere: eam autem non exercere: perinde est, inquit Galenus, ac si quis dicat, ignem frigidum esse: & tamen non refrigerando, sed calefaciendo alterare: quod absurdum. Alteratio enim & secundum qualitatem mutatio nil est aliud, quàm rei patientis ad agentem assimilatio. Nos & testes, & vasa spermatica semen efficere arbitramur: sed testes τρώτος: vasa autem δυνάμεις, & καὶ ἐπιπόνη, quam testibus acceptam ferunt. Quod placitum à mente Galeni haud alienum videtur. Nam licet vasis spermaticis vim σπερμαλοποιουμένην tribuat: longè tamen infirmiorems ijs concedit, quàm testibus. Ait enim l. 1. de sem. c. 16. Venas & arterias spermaticas paucum semen multo temporis spatio conficere: testes autem paucò tempore multum, & exquisitè quidem elaboratum proferre: ut qui sincerissimam seminis qualitatem habeat. Propterea Herophilũ ibidem refutat, qui vasis majorem, quàm testiculis generandi seminis virtutem tribuit.

Sitné

V I I.

Sintné testes principalibus corporis mēbris annumerādi?

Notorium est, principes partes vel ad individui conservationem, vel ad speciei propagationem pertinere. Illas esse, quæ I. simpliciter & absolutè ad vitam sint necessaria. II. vel facultatem: vel saltem materiam; vel utramq; toti largiantur. III. canales habeant à se ortos, per quos aut facultatem, aut materiam, aut utramq; in totum corpus diffundant. IV. regum & principum instar in certo aliquo ventre, tanquam in regiâ, resideant: quemadmodum Exerc. 28. probl. 5. Ex l. 6. placit. Hipp. & Plat. c. 10. l. 14. us. part. c. 1. com. 3. in l. Hipp. περί τροφῆς & μίξεσ. c. 9. ostensum. Has, quæ circa materiam generationis nostræ sint occupata. Testes ergò cum Galeno l. 2. de cur. rat. ad Glaucon. c. 2. & in μίξεσ. c. 9. inter principes partes collocamus: non eas quidem, quæ ad conservationem individui referuntur: sed quæ ad speciei perpetuationem spectant: idq; propterea, quoniam, uti in precedentibus probatum, semen principaliter efficiunt, sine quo continuatio speciei fieri non potest.

V I I I.

Cur testibus arte refrigeratis totū corpus refrigeretur & Cardiacis remediis illis apposis robur toti corpori addatur? In more positum habent quidam practici, ut pro extinguendo corporis incendio, quale in febribus ardentibus se offert, refrigerantia epithemata, tum partibus alijs, v. g. hepatis, cordi, carpi manuum & plantis pedum admoveant: tum verò etiam testiculis illa applicent. Et Archangelus Piccolhomini l. 3. anatom. lect. 4. scribit, topica cardiaca in summo vitalis facultatis, aliarumq; virium languore, utiliter testibus apponi. Queritur ergò de causâ. Respondemus prioris quæsitæ causam esse, quia Galenus l. 1. de sem. c. 15. alteram quasi insiti caloris sedem in testibus ponit. Itaq; principiorū refrigerato, nil mirum, si alia quoq; membra refrigerentur. Huc accedit & altera causa: quoniam per applicationem frigidorum topicorum seminis fervor, qui rotum corpus calefacit, restinguitur. Item & tertia: quia testes mirabilem cum corde & hepate per arterias & venas spermaticas συμπάθειαν habent: adeo ut refrigerati, etiam cor & hepar per partium continuationē, & refrigerationem sanguinis & spiritus vitalis, nonnihil refrigerare valeant. Atq; hæc etiam secundi quæsitæ causa est. Nam quanquam alia quoq; partes cum corde consentiant: sitq; ut Hippocrates in libello περί τροφῆς loquitur, ὀπίσθια μία, ὀμπροσθια μία, καὶ συμπάθειαν πάλιν: differentia tamen in eo est, quod quædam partes magis: quædam minus cum corde conspirent,

F I N I S.

Q1 A 6570

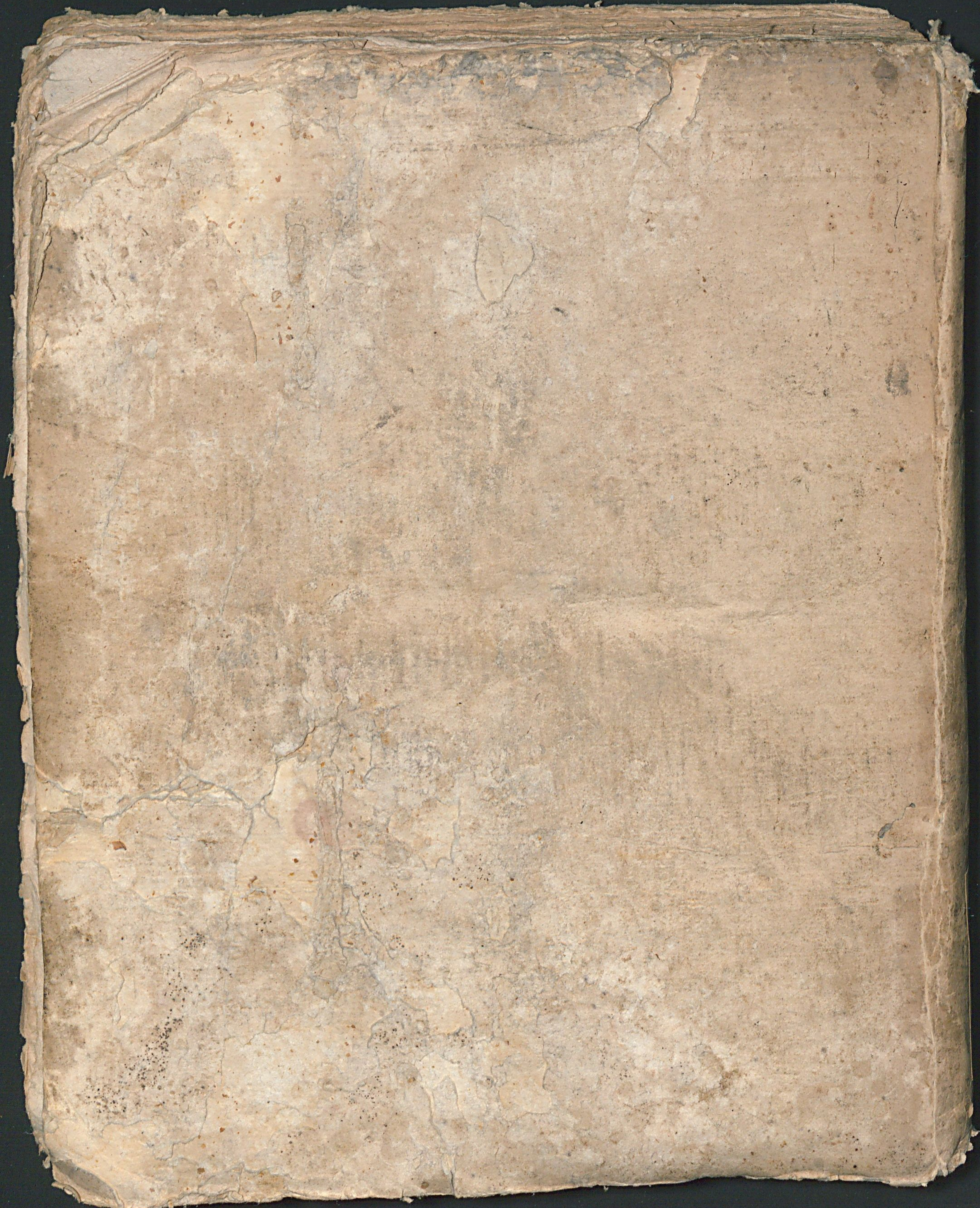
ULB Halle 3
002 937 867

12

6017

TIO
 C A
 INTA.
 cum Aca-
 a:
 BIZIO,
 Medico:
 stituto:
 EYDEN,
 ATI,
 nes Andrea.
 v.

24

